

Akkumulátorok — versenyben

Az elsők között csatlakozott a Láng gépgyáriak versenyfelhívásához a VBKM Akkumulátor és Szárazelemgyárának kollektívája. Vállalták, hogy — csökkentendő a valutaigényes behozatalt — 60 millió forint értékkel több terméket gyártanak, mint tavaly. Képünkön: formálják az akkumulátorokat.

A járványok „utolsó mohikánja”

Beszélgetés dr. Berencsi Györggyel
az influenzáról

Mostanában mind gyakrabban érkeznek újabb és újabb hírek az ország több pontjáról influenzajárvány-szerű megbetegedésekről. Ezek a ma még elszigetelt megbetegedések sokakban felvetik a kérdést: várható-e az idén is influenzajárvány?; megelőzhető-e a megbetegedések? A járványos betegségek „utolsó mohikánjáról”, az influenzáról beszélgettünk dr. Berencsi Györggyel egyetemi tanárral, a SZOTE Közegésztani és Járványtani Intézetének igazgatójával.

— Az influenzát az emberiség évszázadok óta ismeri. A régi irodalomban adatokat találhatunk arra, hogy Európában már a 12. század vége felé valószínűleg influenzajárvány pusztított. Mai ismereteink szerint pontos adataink a 16. századból vannak. Az influenza olasz eredetű kifejezés rövidítése (jelentése: a hideg hatása; az influenzát akkoriban meghűlésnek fogták fel), és a 18. század közepétől közhasználatú. Az 1889–90-es világjárványt már bizonyosan az influenza vírusa okozta. Az egyik legnagyobb világjárvány az 1918 és 20 között három hullámban a földön végigsöpört „spanyol nátha”, mely közel 20 millió halottat követelt, az első világháború áldozatainak körülből háromszorosát. 1957 és 59 között az Észak-Kínából származó, úgynevezett „hongkongi influenza” jelentette az újabb világjárványt. Ezeket, az általában 30–40 évenként ismétlődő világjárványokon kívül kisebb földrajzi környezetben helyi járványok akár évente is felléphetnek.

— Azt tudjuk, hogy az influenza kórokozója vírus. Hogyan terjed, mik a betegség tünetei?

— Az influenza kórokozója valóban egy szűrhető vírus, mely a betegség előtt és alatt a légutakban található. A fertőzés leggyakoribb módja a cseppfertőzés. Az emberi hangadással — beszéd, köhögés, tüsszentés stb. — szabad szemmel nem látható kis nyálcseppek kerülnek a levegőbe. Ezek a légutak módjára bebegő cseppek hordozzák az influenza vírusait. Az influenza fertőzési hányadosa 80–90 százalék, ami azt jelenti, hogy száz fertőzött közül 80–90 megbetegszik. A vírusnak három fő típusa van: A, B, C. Ezek altípusokra oszlanak, például A₀, A₁, A₂. Tapasztalatok szerint az A-típus valamelyik altípusa okozza a világjárványokat, a B- és C-típusok kisebb helyi járványok okozói, de ezek közül a legveszélyesebb az A-típusú vírusokkal. A betegség lappangási ideje 1–3 nap, ezelő belül jelentkeznek a betegség tünetei. Az esetek felében a láz mellett légszűrés, köhögés, nátha jelentkezik, a másik felében csak láz. De gyakoriak a végtagfájdalmak és az

általános gyengeség is. Az influenza szövődménymentes lefolyása 5–6 nap, ez természetesen egyénenként változhat. A szövődmények között gyakori a tüdőgyulladás, a középfülgyulladás, ritkább a bélhurut, az agyvelő- és agyhártyagyulladás. Az esetek egy részében társfertőzés súlyosítja a klinikai állapotot.

— Hogyan védekezhetünk az influenzás megbetegedések ellen?

— A megelőzés alapvető kritériuma a felelősségteljes személyes higiéné. Ezzel részint saját magát védi az ember, részint embertársait. Ilyenkor kerülni kell a zsúfolt helyiségeket, tanácsos gyakran szellőztetni, óvakodni kell a hidegáramlástól, mert a meghűlés elősegíti a vírusok megtelepedését. Vigyázni kell a helyes öltözködésre, s egy általános elv: a pihent, jó erőben levő szervezet ellenállóbb. Külön felhívom a figyelmet, kerülendő a kisgyermek, csecsemők csókolgatása; akik lázasak, légúti hurutban szenvednek tartózkodjanak a más emberekkel való érintkezéstől; kerüljük a beteglégtartást. (Eppen ennek veszélyessége miatt tiltják meg járványok idején a gyógyintézetek látogatásait.) Az aktív megelőzés módja a védőoltás. Felvetődhet a kérdés, miért nem tesszük kötelezővé az influenza elleni védőoltást? Ennek több oka van. Az egyik, hogy minden egymást követő influenzajárványt a vírus más-más altípusa okoz, így az előző járvány vírusából készített oltóanyag az új kórokozó ellen nem véd, tehát nincs értelme jó előre oltóanyagot gyártani. A védőoltásokat — egy-egy járvány esetén 300–400 ezer adagot készítenek — leginkább veszélyeztetettek, a csecsemők és kisgyermek, a 60 év feletti idős emberek, s esetleg más betegségben szenvedők kapják.

— Milyen jelekből következtetnek a szakemberek a járvány közeledtére?

— Az Egészségügyi Világszervezet influenza-központjának kiterjedt figyelő- és jelzőszolgálat van. Ha a földkerekség valamelyik pontján járványos megbetegedéseket észlelnek, a központ ezt jelzi a tagországoknak, meghatározza a kórokozó típusát, sőt, kitenyésztett törzseket is küld. Hazánkban az Egészségügyi Minisztérium, illetve az Országos Közegészségügyi Intézet irányításával a KÖJAL figyelőszolgálat a körzeti orvosok betegforgalmának emelkedéséből, az iskolai hiányzás számának gyarapodásából és az SZTK táppénz-nyilvántartásának ugrásszerű növekedéséről következtet a járványra. Az influenzajárvány kimondásához néhány esetben a betegkezelés kórokozó vírus kimutatása is szükséges. Miután kitenyésztették a kórokozó vírust megkezdődhet az oltóanyagok gyártása.

— Régen kutatják, hol van a vírus járványmentes időben, képletesen, „mit csinál a szél, ha nem fúj”? Úgy tudom, ezen a területen a szakemberek új eredményekre jutottak. Egyáltalán mit tud tenni ez ügyben az orvostudomány?

— A múlt század végén még úgy gondolták, hogy az influenza kórokozójának raktározója a ló. A mai vélemény szerint elsősorban a sertésekben található járványmentes időben az influenza vírusa. Újabb adatok arról számolnak be, hogy a ház körüli baromfiak és a madarak is vírus hordozók és —közvetítők lehetnek. Az MTA Állategészségügyi Intézet és annak szegedi állomása vizsgálja az emberi influenzajárványokkal párhuzamosan a sertések és madarak között fellépő influenzajárványokat. A kutatók arra mutatnak, hogy az állatok és az emberek egymást is fertőzhetik. A kutatások másik területe a mintegy 20 éve ismert, az emberi szervezetben termelődő interferon nevű anyag, amely akadályozza a vírusok szaporodását. A kutatók most azon dolgoznak, hogy járványok idején ezt az interferont —ermélet — aktivizálni serkenteni tudják. Ha a gyógyszerkutatóknak sikerül ezt az anyagot nagy mennyiségben hozzáférhetővé tenni, óriási lépést tehetnek az influenzajárványok megakadályozásáért.

Tandí Lajos

Kereskedelmi gyorsmérleg Elöl járnak a szövetkezetek

A kiskereskedelmi forgalom decemberben 12,1 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban, s a karácsonyi nagyobb kereslet következtében meghaladta az előző hónapokét is. Az év utolsó hónapjában 25,5 milliárd forintot fordított a lakosság áruvásárlására. Ezzel együtt — amint az a Belkereskedelmi Minisztérium múlt évi számadásából kitűnik — a kereskedelem 1,8 százalékkal túlteljesítette 1977. évi tervét. Ezt a vásárló erő növekedése és az áru kínálat javulása egyaránt elősegítette. A lakossági bevételek nagyobb emelkedését igazolja, hogy bár a 100 forint pénzbérvételből a múlt évben valamivel kevesebbet, 77,81 forintot fordított áruvásárlásra, a forgalom mégis jobban növekedett a tervettnél.

Az előzetes adatok szerint a kereskedelem tavaly összesen 257,5 milliárd forintos forgalmat bonyolított le, 10,5 százalékkal többet az előző évinél. A tervezettnél 4,6 milliárd forinttal több árut

A pártvezetőség úgy határozott

Az idei esztendő a minőségi munka éve lesz a Szegedi Ecset- és Seprűgyárban

Üzemek és gazdaságok pártfórumain ezekben a napokban merlegelik a múlt évben elért gazdasági eredményeket, összegezik a jó és a kevésbé előnyös tapasztalatokat, a cselekvési program alapján. Meghatározzák ugyanakkor a célkitűzéseket 1978-ra, egyeztetve azokat a gazdasági vezetőség által kitűzött feladatokkal. Meztöltik politikai tartalommal a tervszámokat éppen a párt-szervek új cselekvési programja összeállításával.

Ezzel a munkával kezdte meg az évi tevékenységét a napokban megtartott ülésén a Szegedi Ecset- és Seprűgyár vezetői testületének is. Két gyárrész két alapszervezete közel 100 tagságának munkáját irányítja és fogja össze. Nagy tehát a kimonult és a leírt szó felelőssége. Még inkább az új cselekvési program összeállítása, amelynek vázát veszik majd alapul az alapszervezetek vezetői, amikor kidolgozzák az övéket, a sajátosságok figyelembevételével. Az ülésre meghívta a pártvezetőség Kispál Jenő igazgatóját, hogy mérlepeljék a múlt esztendő eredményeit, az esetleges negatív jelenségeket, s főleg: azonos nézetet hassa át az új cselekvési programot és annak végrehajtását.

Beszámolójában Méhes József, a pártvezetőség titkára elég sok szót emleget a különböző mutatókból, bár a gazdasági mérleg nem teljes még. A részletes elemzést is több fórumon — munkáskollektívák megbeszélésén, műszaki konferencián — végzik majd el. Egy bizonyos: múlt évi termelési tervüket 10 millió forinttal teljesítették túl, és mindvégig kísért a munkáslétszám csökkenése. Küszöbök nyersanyag-ellátási problémával. Amennyiben ez hátra vetette őket exporttervük teljesítésében, annyival többet kell majd rádolgozniuk az idén. Az öreg gyárrészleg rekonstrukciójával előrébb állnak a tervezettnél, s az idén 4 millió forintot fordítanak újabb gépek, szállítási eszközök vásárlására, belső építkezésekre. A rekonstrukcióval és a korszerű gépek beállításával

nemcsak a termelékenységi mutatók változtak meg előnyösen, azok ma sokkal voltak a munka- és üzemszervezés, megváltoztak munkafolyamatok, ugyanakkor az újhoz meg kellett nyerni azokat, akik most már jobb körülmények között dolgoznak. Meg kellett velük értetni, hogy értük, a gyárért, mindannyiuk boldogulásáért történtek a változások.

Egy másik oldalról segítette ezt megértetni a szemmel látható jobb munkakörülmény, az egészségügyi, a szociális, a munkavédelmi be rendezések megteremtésének egész sora, amelyet könnyen meg lehet szokni, bár nincs benne a borítékban, de hozzá tartozik. A gyár felettes hatósága is pozitív minősítéssel ismerte el ezt az emberközpontú létesítménysorozatot.

A technikai feltételek is biztosítottak itt a zavartalan és a jó minőséget produkáló termelésre, a hazai és a külföldi piac is nagy lehetőséget kínál ennek a gyárnak. Szakmunkásai mind termelési értékben, mind minőségben olyan termékeket állítanak elő, hogy az iparágban az ugyanilyen profilú üzemek között rangos helyet vívtak ki maguknak. Ezért is válhat valóságga a jelszó: 1978 a minőségi munka éve lesz a Szegedi Ecset- és Seprűgyárban. Mindezt a pártvezetőség is alapnak vette új cselekvési programja összeállításához, ugyanakkor konkrétan nevének nevezte, hogy a végrehajtásban ki miért felelős.

Néhány részletkérdésen azonban elődöntött a pártvezetőség. A többi között mérlegelte: megfogalmazzák-e a cselekvési programban az igazgatónak azt a javaslatát, hogy tíz százalékkal kevesebb legyen a túlóra, mint tavaly, noha addig is a megengedett határok között voltak. Úgy döntöttek: a javaslat irreális, mivel eddig is objektív okok — a szállításhoz későn kapott vagonok, nyersanyagproblémák — idézték elő a túlórákat, s ezek a jelenségek megismétlődhetnek.

A szocialista brigádok kulturális, oktatási vállalásainak teljesítése kapcsán is merült fel probléma. (Igaz, innen indult el egy kezdeményezés, felhívás a szocialista és a szocialista címért küzdő brigádokhoz várossszerte, hogy az közel 400-an vesznék részt párt- és tömegszervezeti oktatásban. Sajnos ugyanakkor sokan vannak — főleg a fiatalok sorában —, akiknek nincs meg az általános iskolai végzettségük. Az új tanévben először történt, hogy érdektelenség fogadta az általános iskola kihelyezett VII. és VIII. osztálya munkájának megkezdését. Az általános munkásművelődés nemcsak a politikai oktatásra szorítkozik, hanem — a nevében is benne van — az általánosra.

A széles körű művelődés iránti közömbösség feloldása nem kis feladata lesz ebben az esztendőben az ecset- és seprűgyári pártvezetőségnek, mint ahogy az sem, hogy egyes munkaterületeken meg kell szilárdítani a munkamorált. Miről van szó? A reggel 6-kor kezdő gyár egyes terméinek szakmunkásai, akik teljesítményben dolgoznak, a maguk samarából közel egy órával hamarabb állnak munkába. „Következőképpen” déli 1 óra után mennek fürödni, öltözködni, majd a gyár előcsarnokában várakoznak a két órára. Igaz, a túlók elvárt teljesítményt mennyiségben és minőségben a munkaidő lejártá előtt maguk mögött hagyják. Csakhogy magukkal vonzzák — nem a korai kezdésben — a munkaidő előtti abbahagyásában az órabéren dolgozókat, akik közül napközben számosan és tartósan benépesítik a dohányzókat, vagyis órabéren, óraszámra cigarettáznak.

A gyár pártvezetősége úgy döntött, hogy ezt a problémát azokkal együtt kell megbeszélni és megoldani, akik akaratlanul is előidézik „vonzásukkal” a többiek korai hazamenetelét is. Mit szólnak hozzá, mi erről a véleményük? Eltűzhető-e az a jelenség?

Sok az elveszett munkanapok száma, aligha valós betegség miatt is. Olyan esetek maradtak következmény nélkül, amikor a „beteg” ágyhoz kötötten nem találták otthon. Egy másik „beteg” külföldi társasutazáson vett részt. A gyári szakszervezetnek is jut munka, az ilyen jelenségek megszüntetésében. Ezeknek a részletkérdéseknek a körültekintő vizsgálata, a problémák következetes megoldása is bevezült a pártvezetőség ez évi cselekvési programjába és az alapszervezetek is beépítik majd a sajátjukba. A párttagokon múlik, hogy mi valósul meg a kitűzött programból, amelyet az egész gyár kollektívájáért állítanak össze felelősséggel.

Lódi Ferenc

Hazaérkezett Moszkvából Trethon Ferenc

Szombaton hazaérkezett Moszkvából Trethon Ferenc munkaügyi miniszter, aki megbeszéléseket folytatott a két ország közötti munkaügyi és szakmunkásképzési együttműködés továbbfejlesztéséről.

Fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent Buda István munkaügyi minisztériumi államtitkár és F. P. Bogdanov, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének főigazgatója.